

Іан Ужевич і його Граматика

У Відділі рукописів Національної бібліотеки в Парижі під № 3876 зберігається рукопис-автограф in 4° «Граматыка словенская написана пре [з] І'ѡ'анна Ужевича СловАніна; Сл'авной Академії Пари[з]ской в Тешлогій Студента в Паріжv», позначений **1643 р.**

В міській бібліотеці м. Арраса, на півночі Франції, теж є автограф in 4° того ж автора, але позначений 1645 р. під подібною ж назвою: «Грамматыка словенская зложєна и напісана трудомъ и прилеж'аніе[m] Іѡанна Ужевича словіаніна».

Було б неправильно вважати, що в науці зовсім нічого не знали про ці рукописи і про їх автора. Уперше в науковій літературі візантолог А. Бандурі в своїй праці «Східна держава, або константинопольська старовина. Про управління державою» ¹, надрукованій в 1711 р. в Парижі і повторним виданням у 1729 р. у Венеції, цитує латинський заголовок паризького рукопису граматики Ужевича і тут же наводить чотири таблиці ² кирилівського алфавіту, запозичені ним, як пише про це сам Бандурі, в Ужевича.

Більш повна інформація:

<http://izbornyk.org.ua/uzhgram/uz.htm>

**Передмова до першого видання в
Україні фотокопії «Граматика
слов'янська І.Ужевича. Київ — 1970.
Пам'ятки української мови XVII ст.»,
примірник якого, я мав честь придбати в
рік видання. □**

Ласкавий чителнику!
Ласкавий читачу!

Ця праця, яку Інститут мовознавства ім. О.
О. Потебні Академії наук УРСР пропонує
Твоїй увазі, становить пам'ятку української
мовознавчої (граматичної) науки середини
XVII ст., — це фактично перша граматика

власне української літературної мови XVI — XVII ст. Її склав у 1643 р. латинською мовою український студент Паризького університету — Сорбонни — Іван Ужевич.

Рукопис праці і зараз зберігається в Національній бібліотеці в Парижі. На жаль, ця граматика не була надрукована і не змогла відіграти своєї ролі в нормалізації і розвитку української літературної мови XVII — XVIII ст. Та вона становить високу пам'ятку української граматичної науки XVII ст., що свідчить про розвиненість української літературної мови того часу, про прагнення вчених людей України піднести її престиж, ознайомити з нею європейський світ. Ми певні, що ця пам'ятка матиме тепер, у наш час, велике значення при вивченні історії не тільки української, а й всієї східнослов'янської і взагалі слов'янської граматичної науки, історії мови, а також для

підготовки освічених філологічних кадрів. Вона має значення для пізнання історії культури українського народу. Наукового подвигу автора граматики, Івана Ужевича, не можна забути. Цей твір українського патріота був складений напередодні визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького 1648 — 1654 рр. і являє собою один із виявів прагнень українського народу до вільного розвитку своєї духовної культури, своєї науки, своєї мови.

Після 325-річної розлуки цей твір про українську мову повертається до свого джерела, до рідної української мови, на Радянську Україну.

Звернемося через віки до цієї праці і її

автора словами Тараса Шевченка:

В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну...
Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щиру правду,
А ще, може, й славу...

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН
УРСР

В Україну ідять, діти!

Написав Oleksander Kovaliv

Вівторок, 20 січня 2009 18:02 - Останнє оновлення Неділя, 19 липня 2009 12:49
